

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

MORSKI
INSTYTUT
RYBACKI
PAŃSTWOWY
INSTYTUT
BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
24

RYNEK RYB

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 2004 ROKU

ISSN 1732-5889

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge

KWIECIEŃ 2016

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Waldemar Sochaczewski (przewodniczący)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Maria Zwolińska
Tadeusz Chrościcki
Krystyna Świetlik
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR RYNKU RYB:

Krzysztof Hryszko

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 555 egz. Ark. wyd. 4,97

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	6
II. Polityka rybacka i regulacje rynku ryb <i>dr Emil Kuzebski, dr Barbara Pieńkowska</i>	7
III. Światowy rynek ryb i owoców morza <i>mgr Małgorzata Kieliszewska</i>	11
IV. Krajowa produkcja ryb i owoców morza	16
1. Rybołówstwo morskie <i>dr Emil Kuzebski</i>	16
2. Rybactwo śródlądowe <i>dr Andrzej Lirski, mgr inż. Krzysztof Hryszko</i>	17
V. Popyt na ryby i owoce morza	22
1. Przetwórstwo <i>mgr Stanisław Szostak, mgr Jadwiga Drożdż</i>	22
2. Spożycie ryb i owoców morza oraz ich przetworów <i>dr Barbara Pieńkowska, mgr inż. Krzysztof Hryszko</i>	26
VI. Handel zagraniczny rybami i owocami morza oraz ich przetworami <i>mgr inż. Krzysztof Hryszko</i>	30
VII. Ceny ryb i przetworów rybnych <i>mgr inż. Krzysztof Hryszko, mgr Stanisław Szostak</i>	35

W 2015 r. podaż ryb, owoców morza oraz ich przetworów wyniosła, według wstępnych danych, 477 tys. ton (w ekwiwalencie masy żywej) i była o 7,9% mniejsza niż przed rokiem. Połowcy wzrosły o 5,4%, ale większa ich część niż przed rokiem została sprzedana bezpośrednio przez rybaków w portach obcych i nie zasilila rynku krajowego. W konsekwencji eksport sektora rybnego zwiększył się o 8,5%. Ograniczona podaż nie została zrekompensowana przez import, którego wolumen był zbliżony do odnotowanego w 2014 r. Wskaźnik samowystarczalności wyniósł w 2015 r. blisko 50% i był o 6 pkt. proc. wyższy niż rok wcześniej.

Połowy krajowe zwiększyły się w 2015 r. do 237,5 tys. ton, a zdecydowała o tym wyłącznie zwiększona podaż ryb bałtyckich. Wyniosła ona 134,7 tys. ton i była o 13,7% większa niż w 2014 r. Wzrost połowów dotyczył wszystkich ważniejszych gatunków ryb, z wyjątkiem storni, których wyładunki zmniejszyły się o 25%. Połowcy śledzi zwiększyły się w 2015 r. aż o 41%, pod wpływem wzrostu limitów, które nie zostały jednak w pełni wykorzystane (87%). Bardzo dobre wyniki połowowe uzyskano także w rybołówstwie dorszowym (wzrost o 14%), ale nadal były duże trudności z pozyskiwaniem ryb dużych i dobrej jakości. Wykorzystanie kwot połowowych dorszy zwiększyło się w porównaniu z 2014 r. o ponad 20 pkt. proc. i wyniosło 75%. Prawie w całości wykorzystano natomiast roczny limit dostępny

polskim rybakom w połowach szprotów, przy 10% zwiększeniu wyładunków. Szacuje się, że w 2015 r. znacznie obniżyła się podaż ryb słodkowodnych (o ok. 8% do 50,5 tys. ton) pochodzących z połowów oraz produkcji w akwakulturach. Głównym powodem wpływającym na regres był deficyt wody oraz wysokie jej temperatury w okresie letnim, co utrudniało stosowanie optymalnych dawek pokarmowych i w efekcie obniżyło potencjalne przyrosty ryb. Połowcy dalekomorskie, ze względu na brak możliwości pozyskania nowych kwot i dostępu do nowych łowisk wyniosły, podobnie jak przed rokiem, 52 tys. ton.

W 2015 r., według wstępnych danych, bilansowe spożycie ryb i owoców morza wyniosło 12,39 kg/mieszkańca i było o 7,9% mniejsze niż rok wcześniej. Spadek popytu dotyczył w podobnym stopniu ryb morskich i dwuśrodowiskowych (o 9,3% do 9,55 kg), jak i ryb słodkowodnych (o 8,9% do 2,31 kg). Wyraźnie zwiększyła się natomiast konsumpcja owoców morza (o 35% do 0,53 kg). Ograniczenie spożycia wynikało głównie z mniejszej podaży rynkowej, utrzymujących się wysokich cen ryb oraz pogorszenia relacji cenowych między rybami, a taniejącym mięsem wieprzowym i drobiowym. W największym stopniu zmniejszyła się konsumpcja szprotów, łososi, karpia i pang. Większy był natomiast popyt na śledzie, makrele, tuńczyki, morskiczki i krewetki. W strukturze spożycia ryb i owoców morza dominują mintaje, śledzie, dorsze i łososie z 58% udziałem.

W 2015 r. ponownie zwiększyły się obroty handlu zagranicznego sektora rybnego. Eksport ryb, owoców morza oraz ich przetworów wyniósł 629 tys. ton i był o 8,7% większy niż rok wcześniej (w przeliczeniu na masę żywą ryb). Wartość eksportu zwiększyła się jednak tylko o 3,3% do 1,56 mld EUR. Wyższa dynamika wzrostu wolumenu wywozu niż jego wartości wynikała głównie ze zwiększonej sprzedaży burtowej oraz eksportu odpadów rybnych, gdzie przeważają relatywnie tanie ryby. Dla krajowego rynku decydujące znaczenie ma eksport ryb filetowanych, ryb wędzonych oraz przetworów i konserw z ryb (odpowiednio 58,5% wolumenu i 91,6% wartości eksportu całej branży). W 2015 r. ich łączny wywóz zwiększył się w porównaniu z rokiem poprzednim o 5,5%, przy 4,0% wzroście jego wartości. Podstawowymi gatunkami eksportowanymi pozostają łososie, śledzie i dorsze. Wolumen importu ryb, owoców morza oraz ich przetworów nieznacznie zmniejszył się w relacji do roku poprzedniego i wyniósł 868,5 tys. ton (spadek o 0,3%). Wydatki na zakup produktów rybnych zwiększyły się o 2,6% do 1,65 mld EUR. Wzrost cen transakcyjnych wynikał głównie ze zmian relacji kursowych (deprecjacja euro i złotego względem dolara), a w mniejszym stopniu z podaży-popytowych uwarunkowań na rynku światowym. Importujemy głównie surowce (ryby świeże, mrożone oraz filety rybne) stanowiące podstawowy surowiec do produkcji w krajowych przetwórnictwach. W 2015 r. zwiększony przywóz

Bilans ryb i owoców morza w Polsce (tys. ton masy żywej ryb)

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015 ^a	2016 P
Połowy morskie	179,7	195,4	170,6	187,0	182,0
w tym: bałtyckie	120,6	134,0	118,5	134,7	130,0
dalekomorskie	59,1	61,4	52,1	52,3	52,0
Połowy słodkowodne i akwakultura	50,4	49,8	54,8	50,5	51,0
Razem połowy krajowe	230,1	245,2	225,4	237,5	233,0
Import	770,6	836,7	870,9	868,5	885,0
Eksport	552,5	613,5	578,6	629,0	635,0
Podaż ryb konsumpcyjnych na rynek krajowy^a	448,2	468,4	517,7	477,0	483,0

^a dane wstępne, P – prognoza

Źródło: Dane MIR-PIB oraz szacunek IERiGŻ-PIB na podstawie danych IRŚ.

dotyczył tylko ryb świeżych, przetworów i konserw z ryb oraz owoców morza, przy spadku importu pozostałych grup towarowych. Nieznacznie zmniejszył się deficyt w handlu zagranicznym sektora rybnego i wyniósł 53 mln EUR. Import netto sektora rybnego zmniejszył się w 2015 r. o 53 tys. ton (w ekwiwalencie masy żywej) i wyniósł 239,5 tys. ton.

Sytuacja ekonomiczno-finansowa przetwórstwa ryb w 2015 r. była dobra. Ilość przetworzonych ryb i produkcja przetworów w dużych zakładach zwiększyła się w 2015 r. o 3,4% do 387,5 tys. ton. Wzrost produkcji wystąpił głównie w asortymencie świeżych filetów, konserw i prezerw oraz ryb wędzonych, co z nadwyżką zrekompensowało zmniejszenie produkcji wyrobów mrożonych (ryb, mięsa i filetów) oraz ryb solonych. Blisko 58% wolumenu przetwórstwa przypadło na trzy grupy produktów: ryby wędzone, marynaty oraz konserwy

z ryb. Szacuje się, że łączna produkcja w sektorze przetwórstwa ryb była większa niż rok wcześniej o ok. 4% i wyniosła 465 tys. ton, a jej wartość przekroczyła 9,3 mld zł. Zysk netto średnich i dużych zakładów przetwórstwa rybnego zwiększył się w porównaniu z 2014 r. o ponad 50% do rekordowego poziomu 385 mln zł. Rentowność netto wyniosła 4%, a kapitału własnego 19% i była kilkukrotnie wyższa od stopy zysku uzyskiwanego z bezpiecznych instrumentów finansowych (obligacji i lokat). Znacznie ograniczono aktywność inwestycyjną. W marcu 2016 r. przetwórstwem ryb w kraju zajmowały się 263 zakłady z uprawnieniami do handlu produktami na obszarze Unii Europejskiej, o 10 więcej niż w październiku ub.r.

W 2015 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, ceny detaliczne ryb, owoców morza oraz ich przetworów obniżyły

się o 0,3%. Od końca trzeciego kwartału ub.r. zaznaczył się jednak wyraźny trend wzrostowy, w konsekwencji czego w grudniu 2015 r. średnio były one o 1,1% wyższe niż w analogicznym miesiącu roku poprzedniego. Niższe ceny w 2015 r. konsumenci płacili za ryby świeże i chłodzone (o 1,8%), produkty z grupy pozostałych przetworów z ryb i owoców morza (o 1,8%) oraz ryby i owoce morza suszone, solone i wędzone (o 1,7%). Największymi podwyżkami objęto natomiast ryby mrożone – średnio 4,4% oraz świeże i mrożone owoce morza (0,6-1,7%). Ogółem ryby i owoce morza realnie zdrożały w stosunku do żywności i napojów alkoholowych, których ceny obniżyły się w 2014 r. o 1,7%, w tym mięsa o 3,0% i nabiału o 2,9%. Wyższe niż przed rokiem ceny notowane były na poziomie zbytu (o 0,6%) oraz w pierwszej sprzedaży większości krajowych ryb słodkowodnych oraz ryb bałtyckich (z wyjątkiem śledzi).

SUMMARY

According to the preliminary data, the supply of fish, seafood and their products amounted to 477 thousand tonnes (live weight equivalent) and was by 7.9% lower than the year before. Catches increased by 5.4%, but when compared to the previous year their larger part was sold directly by fishermen in foreign ports and did not supply the domestic market. Consequently, the export in the fish sector increased by 8.5%. The limited supply was not compensated by the import whose volume was similar to that recorded in 2014. In 2015, the self-sufficiency ratio reached nearly 50% and was by 6 percentage points higher than last year.

In 2015, national catches increased by to 237.5 thousand tonnes, and this was determined only by the increased supply of Baltic fish. It amounted to 134.7 thousand tonnes and was by 13.7% higher than in 2014. The increase in catches covered all the important species of fish,

excluding European flounder, whose landings decreased by 25%. Herring catches in 2015 increased by up to 41% as a result of the increased limits which were not fully used (87%). Very good fishing results were also obtained in cod fishing (increase by 14%), but there were still great difficulties in obtaining large and good quality fish. The use of catch quotas for cod increased, compared to 2014, by over 20 percentage points and amounted to 75%. However, the annual sprat catch limit available for Polish fishermen was used almost entirely, while landings increased by 10%. It is estimated that in 2015, the supply of freshwater fish from catches and aquaculture decreased significantly (by about 8% to 50.5 thousand tonnes). The main factor affecting this regression was the water deficit, and high water temperatures in summer, which made it difficult to apply the optimal doses of nutrients and consequently reduced the potential growth of fish. Due to the inability to

acquire new quotas and lack of access to new fisheries, deep-sea catches were similar to those in the previous year and amounted to 52 thousand tonnes.

According to the preliminary data, the balance consumption of fish and seafood in 2015 amounted to 12.39 kg per capita and was by 7.9% lower than in the year before. The drop in the demand was similar in case of sea and diadromous fish (by 9.3% to 9.55 kg) and freshwater fish (by 8.9% to 2.31 kg). However, the consumption of seafood increased clearly (by 35% to 0.53 kg). The drop in consumption was mainly due to the lower market supply, persistently high fish prices and the deterioration of price relations between fish and increasingly cheaper pork and poultry. The highest drop was recorded in the consumption of sprat, salmon, carp and panga. However, the demand for herring, mackerel, tuna, hake and shrimp increased. The structure of consumption of fish and seafood is

Balance of fish and seafood in Poland (thousand tonnes of live weight of fish)

Specification	2012	2013	2014	2015 ^a	2016 P
Sea catches	179.7	195.4	170.6	187.0	182.0
including: Baltic	120.6	134.0	118.5	134.7	130.0
deep-sea	59.1	61.4	52.1	52.3	52.0
Freshwater catches and aquaculture	50.4	49.8	54.8	50.5	51.0
Total domestic catches	230.1	245.2	225.4	237.5	233.0
Import	770.6	836.7	870.9	868.5	885.0
Export	552.5	613.5	578.6	629.0	635.0
Supply of consumption fish to the domestic market^a	448.2	468.4	517.7	477.0	483.0

^a preliminary data, P – forecast

Source: NMFRI data and IAFE-NRI estimate based on the IFI data.

dominated by pollock, herring, cod and salmon with a share of 58%.

The foreign trade flows of the fish sector in 2015 increased once again. The export of fish, seafood and their products amounted to 629 thousand tonnes and was by 8.7% higher than the year before (per live weight of fish). The export value, however, increased by only about 3.3% to EUR 1.56 billion. The higher growth rate of the export volume rather than of the export value resulted mainly from increased shipboard sales and the fish waste export, where relatively cheap fish dominate. For the domestic market, of crucial importance is the export of filleted fish, smoked fish, as well as fish products and preserves (respectively 58.5% of the export volume and 91.6% of the export value of the entire industry). In 2015, their total export increased, compared to the previous year, by 5.5%, while its value rose by 4.0%. Basic species exported are still salmon, herring and cod. The import volume of fish, seafood and their products decreased slightly in relation to the previous year and amounted to 868.5 thousand tonnes (decrease by 0.3%). The expenditure on the purchase of fish products increased by 2.6% to EUR 1.65 billion. The increase in transaction prices was mainly due to changes in exchange rates (depreciation of euro and zloty against U.S. dollar) and, to a lesser extent, in supply-demand conditions in the global market. We export mainly raw materials (fresh fish, frozen fish and fish

fillets) which are the basic raw material for production in domestic processing plants. In 2015, only the import of fresh fish, fish products and preserves as well as seafood increased, while the import of other commodity groups decreased. The deficit in foreign trade in the fish sector reduced slightly and amounted to EUR 53 million. In 2015, the net import in the fish sector declined by 53 thousand tonnes (live weight equivalent) and amounted to 239.5 thousand tonnes.

The financial and economic situation of fish processing in 2015 was good. The amount of processed fish and the production of products in large establishments in 2015 increased by 3.4% to 387.5 thousand tonnes. The increase in production took place mainly in the group of fresh fillets, fish preserves and smoked fish, which compensated with a surplus for the reduced production of frozen products (fish, meat and fillets) and salted fish. Nearly 58% of the processing volume accounted for three product groups: smoked fish, pickles and fish preserves. It is estimated that throughout the year, the total production in the fish processing sector was higher than the year before by about 4% and reached 465 thousand tonnes, and its value exceeded PLN 9.3 billion. The net profit of medium and large fish processing establishments increased, compared to 2014, by over 50% to its record-breaking level of PLN 385 million. Net profitability was 4% and the return

on equity – 19%, being several times higher than the rate of profit earned from safe financial instruments (bonds and deposits). Investment activity was significantly reduced. In March 2016, fish processing in the country was dealt with by 263 establishments approved for trade in products within the European Union, 10 more than in October last year.

In 2015, the retail prices of fish, seafood and their products declined, compared to the previous year, by 0.3%. From the end of the third quarter of last year, however, there was a clear upward trend and, consequently, the prices were, on average, by 1.1% higher in December 2015 than in the same month of the previous year. In 2015, consumers paid less for fresh and chilled fish (by 1.8%), products from the group of other fish and seafood products (1.8%) as well as dried, salted and smoked fish and seafood (by 1.7%). However, the highest increases were in the prices of frozen fish, i.e. by 4.4% on average, and fresh and frozen seafood (0.6-1.7%). In general, the prices of fish and seafood rose in real terms with respect to the prices of food and alcoholic beverages which declined in 2014 by 1.7%, including meat – by 3.0%, and dairy products – by 2.9%. The prices at the sales level were higher than the year before (by 0.6%), so were the prices in the first sale of most domestic freshwater fish and Baltic fish (excluding herring).

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukażą się:

1. Rynek zbóż (50) • maj 2016,
2. Rynek drobiu (49) • maj 2016,
3. Rynek mięsa (50) • maj 2016,
4. Rynek rzepaku (49) • maj 2016,
5. Rynek cukru (43) • czerwiec 2016,
6. Rynek wyrobów tytoniowych (4) • czerwiec 2016,
7. Rynek owoców i warzyw (48) • czerwiec 2016,
8. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (44) • wrzesień 2016,
9. Rynek mleka (51) • wrzesień 2016,
10. Rynek pasz (38) • wrzesień 2016,
11. Rynek drobiu i jaj (50) • październik 2016,
12. Rynek zbóż (51) • październik 2016,
13. Rynek ryb (25) • październik 2016.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 757 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. (2 numery) w 2016 r. wynosi 42 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przysyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433
W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 numery) w 2016 roku wynosi 42 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-47-57
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>